

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39

GEMEENTE



NOORDENVELD

PERSPECTIEFNOTA 2024

50
51

52 **Inhoudsopgave**

53

54	1. Inleiding	3
55	2. ‘Smalle notitie’ strategisch overleg	5
56	3. Meicirculaire 2023 en overige ontwikkelingen gemeentefonds	11
57	4. Actuele financiële positie	15
58	5. Kaders Programmabegroting 2024	21

59

60

1. Inleiding

In deze perspectiefnota informeren wij u over stand van zaken zoals we die met de kennis van nu in kaart brengen. Het vertrekpunt van deze, tot op heden beleidsarme, perspectiefnota is de meerjarenbegroting 2023-2026. De daar berekende ruimte hebben we geactualiseerd met de structurele uitkomsten van de 1e trimesterrapportage 2023, de tussentijds genomen raadsbesluiten met een effect op 2024 en de uitkomsten van de meicirculaire 2023. Hiertegenover zetten we de actuele wettelijke verplichtingen en de door ons noodzakelijk geachte aanvullende investeringen in de organisatie.

Van perspectiefnota naar begroting

De komende maanden gaan we verder met de voorbereidingen voor de programmabegroting 2024 en het bijbehorende meerjarenperspectief. We werken als college toe naar een conceptbegroting 2024-2027 die we met u in twee sessies, medio september en begin oktober, willen bespreken in een vervolgbijeenkomst. Hiermee continueren we onze werkwijze van voorgaande jaren waarbij we de breed gedragen prioriteiten opnemen in onze meerjarenbegroting.

Perspectiefnota, de smalle notitie

Uw raad is meegenomen in de strategische dilemma's welke u kunt teruglezen in de smalle notitie.

Meerjarig uitvoeringsprogramma (MUP) 2022 - 2026

In de trimesterrapportage is aangekondigd dat wij bij de perspectiefnota terugkomen op de oude en huidige projectkaarten en de wijze van rapporteren hierop. Bij de uitwerking van het coalitieakkoord komen we tot de volgende wijze van rapporteren als het gaat over de actuele projectkaarten.

1. Woningbouwopgave
2. Duurzaamheid
3. Sociaal domein
4. Dorpenplannen
5. Dorpenfonds
6. Centrumontwikkeling Roden
7. Vitale vakantieparken

De projectkaarten wagenpark en vastgoed, uitvoeringsprogramma en wijkvernieuwing worden opgenomen binnen de bestuursopdracht duurzaamheid. De projectkaart 'gemeentewerf' komt te vervallen. Via de reguliere P&C cyclus vindt verantwoording plaats met betrekking tot de lopende projecten; IHP, ISAP, Preventief gezondheidsbeleid en Participatie. In de tweede trimesterrapportage van dit jaar gaat u deze indeling met de 7 genoemde projectkaarten terugvinden zodat we met het MUP 2022 – 2026 zoveel mogelijk aansluiten bij het huidige coalitieakkoord.

In de komende maanden is er in de begrotingssessies ruimte voor de bestuurlijke afweging. Hierin is het van belang om onze programmabegroting van 2024 en het meerjarenperspectief structureel en reëel sluitend te krijgen en te houden.

109 **Actuele financiële positie**

110 In deze Perspectiefnota hebben we aan de hand van de hiervoor genoemde aspecten onze
111 financiële positie geactualiseerd. Dit hebben we gedaan met behulp van de welbekende A3.
112 Deze vormt het vertrekpunt voor eventuele niet-wettelijke verplichtingen en de vertaling
113 van het coalitieakkoord 2022-2026 in de Programmabegroting 2024.

114

115 **Kaders Programmabegroting 2024**

116 Ten slotte is er aandacht voor de financiële kaders van de Programmabegroting 2024.
117 Belangrijke spelregels om onze Programmabegroting 2024 en het meerjarenperspectief
118 structureel en reëel sluitend te krijgen en te houden.

2. 'Smalle notitie' strategisch overleg

Algemeen en overkoepelend deel

Ruimte en gebiedsontwikkeling

Binnen het domein ruimte en ontwikkeling spelen de komende jaren veel, met elkaar samenhangende, ontwikkelingen die van invloed zijn op de gemeente en de gemeentelijke organisatie.

Vanaf 1 januari 2024 treedt de uitgestelde Omgevingswet in werking. Met deze wet veranderen bijna alle regelingen over bouwen, milieu, water, ruimtelijk ordening en natuur. Dat heeft ingrijpende gevolgen voor de taken en werkprocessen van de gemeente. Bij de invoering van de omgevingswet moeten we één omgevingsplan ontwikkelen voor de fysieke leefomgeving. In onze gemeente moeten we daarnaast, en in lijn hiermee, ook aan de slag met een actualisatie van de huidige omgevingsvisie. Daarbij zullen keuzes worden gemaakt over de reikwijdte van de omgevingsvisie, de relatie tussen het sociale en ruimtelijke domein, et cetera.

De woningopgave blijft onveranderd groot en vergt ook de komende jaren extra investeringen. Er is een tekort aan woningen, daarom zijn langjarige afspraken gemaakt voor een versnellingsopgave. Vanuit het rijk is in 2023 een nationaal programma landelijk gebied (nplg) ingesteld. Het biedt kaders om gebiedsprogramma's op te stellen. De vraagstukken die daarin worden benoemd op gebied van water, natuur, stikstof, landbouw, bodem en klimaat worden steeds urgenter en brengen onzekerheden met zich mee. Niet alleen voor het landelijk gebied maar ook voor de woningopgave. De provincie maakt een provinciaal programma landelijk gebied en daar komen maatregelen uit voort voor de gemeente. Het vergt extra inzet van de gemeente om hierop te anticiperen, de kansen te benutten maar ook zelf aan zet te blijven en de lokale regie te blijven voeren. De woningopgave heeft ook consequentie voor het beheer, voor verkeer en vervoer en voor duurzaamheid. Ook daar zal extra in moeten worden geïnvesteerd.

Duurzaamheid

De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan snel. We hebben te maken met stijgende energieprijzen die zorgen voor een versnelling van het verduurzamen van gebouwen, bedrijven en woningen. Daarnaast wordt steeds meer duidelijk dat ons huidige energienet onvoldoende is toegerust op de nieuwe situatie waardoor er een reëel risico dat de energie-infrastructuur belemmerend werkt op de energiemaatregelen voor gebouwen, woningen, zonneparken, et cetera. De opgave vanuit de energietransitie is op zich niet nieuw. Wél wordt er vanuit het rijk stevig op ingezet om een versnelling te bewerkstelligen. Daarbij worden veel middelen ter beschikking gesteld waar de gemeente een beroep op kan doen mits onderbouwd met uitvoerbare plannen. Klimaatadaptatie richt zich op dit moment vooral op wateroverlast. Op dit moment wordt gewerkt aan de lokale adaptatie-strategie in samenwerking met de organisatie en de omgeving. Hieruit moeten ook andere aspecten voor klimaatadaptatie en plek krijgen. Dit moet leiden tot een lokale uitvoerings-agenda. Vanuit de regionale adaptatiestrategie wordt nu ook een uitvoeringagenda gemaakt.

Sociaal Domein

Eind 2022 heeft de GGD Drenthe cijfers gepresenteerd over Drenthe en de gemeente Noordenveld. Uit deze cijfers blijkt dat de gezondheid van onze inwoners achteruit gaat. Sinds de decentralisaties in 2015 heeft de focus van de gemeente vooral gelegen bij de implementatie en doorontwikkeling van de dienstverlening op basis van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet (zie de groene top in de afbeelding).



Dit heeft een werkwijze in de Toegang van gemeente Noordenveld opgeleverd die als positief wordt ervaren. De cijfers van de GGD laten echter zien dat we naast de ondersteuning die we bieden in de Toegang goed moeten gaan nadenken over de verschillende opgaven in het sociaal domein en hoe we deze opgaven door middel van preventie en gezondheidsbevordering kunnen aanpakken. Dit betekent dat we vooral gaan inzetten op de lagere delen in de piramide (zie afbeelding). Daarbij moeten we ook kijken naar de wijze van beleidsontwikkeling, bijvoorbeeld data- en opgave gestuurd werken, monitoring, organisatie en samenwerking. Het Rijk en de VNG willen ook groots gaan inzetten op preventie. Landelijk heeft dit geleid tot een Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Als gemeenten staan we allemaal voor eenzelfde opgave. Vanuit het GALA werken we allemaal aan een integraal GALA plan en staan we allemaal voor de opgave om te komen tot preventie ketens die aansluiten bij onze lokale structuren, maar ook voldoen aan de gestelde eisen. Tot slot verbinden de preventie ketens het IZA met het GALA en kennen ze daardoor een regionaal karakter en is het daarom verstandig om deze regionaal op te pakken, met ruimte voor lokale inbedding. Om ervoor te zorgen dat we samenhang en integraliteit bereiken tussen IZA en GALA, is het voorstel om als uitgangspunt vast te stellen dat de lokale GALA plannen aansluiten bij het regiobeeld en regioplan.

Het vraagt van ons als gemeente dat we data gestuurd gaan werken en monitoren, meer integrale verbindingen leggen in de opgaven waar we ook nu al mee bezig zijn. Binnen Noordenveld is dit nu nog niet vanzelfsprekend. Dit kan ook deels niet doordat een aantal onderdelen nieuw zijn en nog een beleidsmatige visie en aanpak vragen. Er is capaciteit nodig om de data op te halen en te duiden, om beleid te schrijven en om de benoemde ketens op te starten. Daarnaast moet de regionale afstemming een aansluiting gewaarborgd worden.

Opvang vluchtelingen (waaronder Oekraïners) en huisvesting/opvang statushouders

De (wereldwijde) toename van de vluchtelingenproblematiek zal ook de komende jaren consequenties hebben voor Noordenveld. Er zal een toenemend beroep op gemeenten worden gedaan om vluchtelingen tijdelijk onderdak te verlenen en er staat druk op de huisvesting van statushouders. Het is nog onzeker of de zogenaamde spreidingswet door zal gaan. Dat betekent dat de vluchtelingenstroom opnieuw niet goed vanuit het rijk zal worden gereguleerd. Noordenveld is een solidaire gemeente die al het nodige doet in de opvang. Om dat in de toekomst ook te kunnen doen, zijn extra inspanningen nodig, ook op het gebied van bijvoorbeeld werk, wonen, zorg en onderwijs.

Uitkomsten parlementaire enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen: “Nij begun: op weg naar erkenning, herstel en perspectief”

Op 24 februari 2023 heeft de parlementaire enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen het rapport Groningers boven Gas gepresenteerd. In dit rapport is ook de opdracht verwoord om de ereschuld aan de regio en haar bewoners die door 60 jaar gaswinning is ontstaan in te lossen. Dit vraagt niet alleen om concrete resultaten op het gebied van veiligheid en herstel van schade, maar ook om structurele politieke aandacht voor de regio, om toekomstperspectief en brede bewustwording van het verdriet dat mensen in het gaswinningsgebied is aangedaan. Het vraagt om een nieuw begin. Erkenning van het leed is een eerste essentiële stap, maar gedupeerden geven terecht aan dat zij pas echte erkenning voelen als hun problemen zijn opgelost. Daarvoor neemt het kabinet 50 concrete maatregelen, waarmee het uitwerking geeft aan de aanbevelingen van de Commissie Van der Lee. Het kabinet heeft hierbij dankbaar gebruik gemaakt van de vele suggesties die zijn gedaan door bewoners en maatschappelijke organisaties, de regionale overheden in het document “Ereschuld: Herstel & Perspectief voor Groningen”, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG), de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) en anderen. Met de maatregelen die het kabinet neemt, zullen het schadeherstel en de uitvoering van de versterking milder, makkelijker en menselijker moeten worden.

Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen 2023

Afgelopen jaren kenmerkte zich door veel externe ontwikkelingen en crises die grote impact op de bedrijfsvoering hebben zoals diverse crisisinterventies, energiearmoede, een sterk mobiele arbeidsmarkt, de mondige en participerende inwoner en het einde van Corona. Breder gezien functioneren gemeenten van tegenwoordig steeds meer in een omgeving van (soms onverwachte) dynamiek, complexiteit (managen van integraliteit) en tegenstrijdigheden (zoals de wens voor uniformiteit en ruimte voor maatwerk). Intern speelt die dynamiek door, ook bij Bedrijfsvoering. In 2023 en 2024 zullen we kleur moeten gaan bekennen in wat voor werkgever we willen zijn, modern, flexibel en wendbaar? Of een gemeente die de wetgevende taken prima uitvoert en volgend is aan de overige externe ontwikkelingen. Beide varianten betekenen iets voor onze dienstverlening naar de in en externe klant. De ontwikkelingen die op ons af komen vereisen modern, flexibel en wendbaar werkgeverschap waarbij naast een verdergaande digitalisering en informatievoorziening die op orde is, ook inzicht en analyses kunnen trekken op de data die beschikbaar is. Op deze wijze kunnen we meer en betere dienstverlening aan onze klant bieden. Het kleur bekennen betekent dan ook investeren in de brede zin van het woord om invulling te geven aan dit onderwerp.

Aantrekkelijk werkgeverschap

In de huidige krappe arbeidsmarkt is het steeds moeilijker onze vacatures te vervullen en stappen zittende medewerkers in Nederland steeds sneller over naar een andere werkgever. Aantrekkelijk werkgeverschap is daarom van groot belang. Een aantal aspecten wordt komend jaar verder uitgewerkt:

1. Arbeidsmarktbenadering: hoe onderhouden we contact met de arbeidsmarkt en welk imago willen we naar potentiële medewerkers uitstralen? Welke praktische consequenties hebben imago-kernmerken ('modern', 'flexibel', 'wendbaar') voor ons werkgeverschap?;
2. Binden (huidige medewerkersbestand);
 - Arbeidsvoorwaardelijke zaken, vergoedingen of een vrij besteedbaar budget (vitaal houden van jezelf);
3. Samenhang, leuke werkomgeving, sfeer op de afdeling, autonomie in het werk. Boeien (huidige medewerkersbestand);
 - Interessante klussen;
 - Opleidings- en doorgroeimogelijkheden.

Naast een herkenbare identiteit voor gemeente Noordenveld als geheel wordt rekening gehouden met de diversiteit aan behoeften in het personeelsbestand.

Aantrekkelijk werkgeverschap en hybride werken

Bij modern werkgeverschap past hybride werken en als werkgever zullen we deze medewerkers op een of andere wijze moeten gaan faciliteren zowel op kantoor als op de eigen thuiswerkplek. Het huisvestingsvraagstuk ligt momenteel stil, waardoor er ook geen investeringen in kantoormeubilair plaatsvindt. Door te gaan investeren op lange termijn en jaarlijks structurele budgetten hiervoor te begroten, kunnen we jaarlijks daar investeringen gaan doen waar dat nodig is. Budgetten kunnen zijn:

- Kantoormeubilair
- Budget thuiswerkplek
- Moderniseren van de kantoorruimte

Het goed faciliteren van de materiele kant van hybride werken is een absolute randvoorwaarde voor aantrekkelijk werkgeverschap. Daarnaast is meer dan ooit aandacht nodig voor de betrokkenheid van medewerkers bij elkaar en bij de gemeentelijke organisatie.

Kwalitatieve ontwikkeling van het personeelsbestand

De eerder benoemde dynamiek, complexiteit en onvoorspelbaarheid vragen om voortdurende ontwikkeling van leidinggevenden en medewerkers. In 2023 en 2024 zal geïnvesteerd worden in de doorontwikkeling van 'het Goede gesprek'. Alle leidinggevenden zullen in 2023 -2024 deelnemen aan een collectief leerprogramma. In 2024 zal impuls worden gegeven aan projectmatig werken.

ICT

In 2023 wordt het I-beleid vastgesteld waarin het ambitie niveau voor de komende 3 jaar is vastgelegd. Een aantal onderwerpen zijn nu al duidelijk. Digitaliseren en het op orde krijgen van onze gegevens is en blijft een grote uitdaging. ICT krijgt een steeds prominentere plek in de organisatie als het gaat om informatiestromen binnen en buiten de organisatie. Denk daarbij ook informatiebeveiliging en privacy. De dienstverlening naar de afdelingen toe zal steeds meer gaan om betrouwbare data en analyse hiervan om vanuit daar te komen tot de juiste keuzes. Dit vakgebied is tot nu toe nog niet aanwezig binnen ICT 2023 en een deel van

2024 staat in het teken van de basis op orde brengen terwijl de ontwikkelingen extern ook vragen om mee te denken in deze toekomst. Een toekomst welke is gericht op het informatiemanagement en data analyse, waarbij de vraag nog is of we groot genoeg zijn om dit zelf te gaan doen of samen met anderen.

Deel van informatiestromen is ook het fysieke archief digitaliseren. Dit is in volle gang maar de komende jaren is er nog steeds sprake van een hybride omgeving. Dit vraagt enorm veel van de huidige medewerkers. Een onderzoek naar de huidige samenstelling van de vakgroep DIV zal worden opgestart. Om toekomstbestendig te kunnen werken is het van belang dat de vakgroep uit de juiste samenstelling is ingericht, kwalitatief en kwantitatief. Het digitaal toegankelijk maken van onze beschikbare informatie staat daarbij prominent voorop.

Financiën

Komende jaar zal aandacht worden besteed aan de doorontwikkeling van de P&C cyclus. Enerzijds het proces zoals dit wordt aangevlogen in de driehoek Raad, College, Organisatie als ook de producten. Zodat individuele onderdelen mogelijk leesbaarder kunnen worden gepresenteerd waarbij de nadruk ligt op de te behalen doelen.

Voorjaarsnota Rijk

Het Rijk heeft onlangs de voorjaarsnota Rijk vastgesteld. Uit deze voorjaarsnota blijkt al best veel van wat in de meicirculaire gaat komen. Welke bewegingen zien wij:

Structurele rijksbijdrage vanaf 2027

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssystematiek vanaf 2026 heeft het kabinet in de septembercircular 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Op vrijdag 28 april jongstleden heeft het kabinet in de Voorjaarsnota 2023 aangekondigd dat dit bedrag vanaf 2027 structureel beschikbaar komt. Hiervan is € 924 miljoen voor de algemene uitkering en € 76 miljoen voor het BTW compensatiefonds.

Veranderde normeringssystematiek

Vanaf 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek 'samen de trap op en samen de trap af' geïndexeerd. De nieuwe financieringssystematiek houdt in dat het gemeentefonds vanaf 2027 wordt geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2023 een budget gereserveerd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028.

Loon en prijsstijgingen

In de Najaarsnota 2022 heeft het kabinet aangekondigd een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren in verband met de uitzonderlijke prijsstijgingen voor 2022. In de Voorjaarsnota 2023 is aangekondigd dat gemeenten een extra tranche prijsbijstelling 2022 vanaf 2023 van slechts € 127 miljoen structureel ontvangen. Dit is minder dan de aankondiging van € 300 miljoen voor de loon- en prijsbijstelling in de Najaarsnota 2022.

Hervormingsagenda jeugd

Het Rijk en de VNG hebben op 18 april dit jaar laten weten dat een financieel principe-akkoord bereikt is voor de Hervormingsagenda Jeugd. Eén van de financiële afspraken in het principeakkoord is dat de huidige besparingsreeks van € 374 miljoen voor 2023, € 463 voor 2024, € 563 voor 2025 voor 2023 tot en met 2025 bevroren is op het niveau van € 374

miljoen. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027. Verder zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 miljoen voor 2024, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Voor 2024 geldt dat de geraamde extra besparing van € 100 miljoen vanwege een vertraging in de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd is vervallen. Het vervallen van de extra korting voor 2024 heeft geen budgettair effect. Het verloopt budgettair neutraal, omdat gemeenten in de begroting voor Jeugdzorg rekening moeten houden met de voorgenomen besparing en een lagere raming voor de uitgaven.

Opschalingskorting

De oploop van de opschalingskorting is geschrapt voor de duur van de kabinetsperiode en eindigt, zoals voorzien, in een korting van € 975 cumulatief in 2026. Dit betekent dat de stand van de opschalingskorting van € 300 miljoen zoals bereikt in 2019, blijft bevroren tot en met 2025. Ondanks dat er vanaf 2027 extra middelen komen voor gemeenten, blijft voor 2026 een groot tekort over. Een belangrijk onderdeel hiervan is deze opschalingskorting. De opschalingskorting keert volledig terug in 2026, met een extra uitname ineens van € 675 miljoen. De Voorjaarsnota 2023 biedt geen informatie over de opschalingskorting. De vraag blijft of en ook wanneer het Rijk en de VNG overeenstemming bereiken over het schrappen van de opschalingskorting.

3. Meicirculaire 2023 en overige ontwikkelingen gemeentefonds

De meicirculaire 2023 is doorgerekend en geeft, ten opzichte van de septembercirculaire 2022, het volgende beeld in totalen.

Effect meicirculaire 2023 (bedragen x € 1.000 en > 0 is een overschot)	2023	2024	2025	2026	2027
Totaaleffect meicirculaire 2023	494	3.470	3.695	1.788	3.486
Reserveren decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties	133	17	11	11	11
Effect meicirculaire 2023	361	3.454	3.684	1.777	3.476
Effect meicirculaire 2023 op het hek rondom het sociaal domein	246	2.504	2.283	540	1.122
Effect op de algemene middelen	115	950	1.401	1.237	2.354

Zes nieuwe decentralisatie-uitkeringen en één taakmutatie zijn buiten het effect op de begrotingsruimte gehouden. Voor de onderstaande reserveringen geldt namelijk dat hiervoor in de begroting naar verwachting nog budgetten worden aangemaakt.

Reserveringen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Decentralisatie-uitkeringen</i>					
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	4	4	4	4	4
Leerlingenvervoer Oekraïne	50				
Maatschappelijke begeleiding	21				
Taal voor ontheemden uit Oekraïne	34				
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	6	6			
Wet Goed Verhuurderschap	12				
Totaal decentralisatie-uitkeringen	127	10	4	4	4
<i>Taakmutaties</i>					
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	6	7	7	7	7
Totaal reserveringen	133	17	11	11	11

Het geheel levert voor de gemeente Noordenveld, ten opzichte van de begroting 2023, voor alle jaren een stijging op. Hierbij maken wij wel enkele kanttekeningen. In de meerjarenbegroting 2023 leiden de nieuwe kaders voor loon- en prijsstijgingen (LPO) vanaf 2025 tot hogere ramingen. Beleidsintensiveringen, als gevolg van de Voorjaarsnota 2023 van het rijk, waar tot nu toe nog geen rekening mee gehouden was, leiden mogelijk ook tot hogere uitgaven. Wij zien dat de rente op de kapitaalmarkt nog steeds stijgt, waardoor de rentelasten in de begroting op toekomstige geldleningen ook stijgen. Daarnaast wordt in de komende periode ook de begroting sociaal domein geactualiseerd en zal een overschot of tekort in ieder geval voor het huidige jaar en het begrotingsjaar 2024 worden verwerkt via de reserve sociaal domein. Wij adviseren daarom voorzichtig om te gaan met de gepresenteerde groei binnen het gemeentefonds.

De belangrijkste onderwerpen uit de meicirculaire 2023 zijn hieronder puntsgewijs uiteengezet en worden daarna individueel toegelicht. Als laatste is een financiële samenvatting opgenomen.

1. Accressen algemene uitkering uit het gemeentefonds 2023 - 2027
2. Structurele rijksbijdrage van € 1 miljard vanaf 2027
3. Nieuwe financieringssysteem

4. Compensatie voor tekorten Jeugdzorg
5. Overige onderwerpen

1. Accressen algemene uitkering uit het gemeentefonds 2023-2027

In de meicirculaire 2023 zijn de accressen¹ LPO vanaf 2023 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren. De mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2022 zijn als volgt:

Per jaar	Cumulatief	Cumulatief effect Noordenveld
- 2023: Bijstelling accres 2022	€ 127 miljoen	€ 0,2 miljoen
- 2023: € 145 miljoen	€ 272 miljoen	€ 0,5 miljoen
- 2024: € 338 miljoen	€ 610 miljoen	€ 1,1 miljoen
- 2025: € 411 miljoen	€ 1.020 miljoen	€ 1,7 miljoen
- 2026: € 208 miljoen	€ 1.100 miljoen	€ 1,8 miljoen
- 2027: € 78 miljoen	€ 1.147 miljoen	€ 1,9 miljoen

In de Najaarsnota 2022 heeft het kabinet aangekondigd een extra prijsbijstelling over 2022 uit te keren in verband met de uitzonderlijke prijsstijgingen voor 2022. In de Voorjaarsnota 2023 is aangekondigd dat gemeenten een extra prijsbijstelling 2022 vanaf 2023 van slechts € 127 miljoen structureel ontvangen. Dit is minder dan de aankondiging van € 300 miljoen voor de LPO in de Najaarsnota 2022. De nabetaling van het LPO accres 2022 vindt alleen plaats voor het verschil in de prijsontwikkeling 2022 tussen de meicirculaire 2022 (Centraal Economisch Plan (CEP) 2022) en het CEP 2023. En niet voor het verschil in de loonontwikkeling.

2. Structurele rijksbijdrage vanaf 2027

Vooruitlopend op een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026 heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 in 2026 eenmalig € 1 miljard beschikbaar gesteld. Dit bedrag is in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel opgenomen (effect Noordenveld: € 1,6 miljoen).

3. Nieuwe financieringssysteem

Het kabinet heeft besloten om het gemeentefonds voor de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). De nieuwe financieringssysteem houdt in dat de volumeontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2027 wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Hiervoor is in de Voorjaarsnota 2023 een budget gereserveerd van € 150 miljoen in 2027 en € 300 miljoen in 2028. In de meicirculaire 2023 is de nieuwe financieringssysteem nog niet verwerkt.

4. Compensatie voor tekorten Jeugdzorg

Het Rijk en de VNG hebben in april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd. In de meicirculaire 2023 wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, in de algemene uitkering voor 2024 € 1.363 miljoen (effect Noordenveld: € 2,2 miljoen) en voor 2025 € 859 miljoen (effect Noordenveld: € 1,4 miljoen) beschikbaar gesteld. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie en besluitvorming daarover. Tussen het Rijk, Interprovinciaal Overleg en VNG is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2026 en 2027 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd (effect

¹ Accres is de toe- en afname van het gemeentefonds. Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bijvoorbeeld bevolkingstoename.

Noordenveld 2026: € 0,6 miljoen en 2027: € 0,4 miljoen. In de berekening van de meicirculaire en in de huidige meerjarenbegroting is (nog) geen rekening gehouden met het hiervoor opnemen van een stelpost.

Verder is één van de financiële afspraken in het principeakkoord tussen het Rijk en de VNG dat de huidige besparingsreeks van € 374 miljoen voor 2023, € 463 voor 2024, € 570 voor 2025 voor 2023 tot en met 2025 bevroren is op het niveau van € 374 miljoen. Voor 2026 staat de besparing, zoals voorzien, op € 961 miljoen en loopt op tot iets meer dan € 1 miljard voor 2027. Ook zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 miljoen voor 2024, waarbij het Rijk de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen.

4. Overige onderwerpen

Opschalingskorting

De opschalingskorting is geschrapt voor de duur van de kabinetsperiode en eindigt, zoals voorzien, in een korting van € 975 cumulatief in 2026. Ondanks dat er vanaf 2027 extra middelen komen voor gemeenten, blijft voor 2026 een groot tekort over. Een belangrijk onderdeel hiervan is deze opschalingskorting. Het is nog onduidelijk of en ook wanneer het Rijk en de VNG overeenstemming bereiken over het schrappen van de opschalingskorting.

BTW-Compensatiefonds (BCF)

Het BCF-plafond bedraagt voor gemeenten € 3,7 miljard in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Bij elke septembercirculaire wordt een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijding van een kalenderjaar. In de daarop volgende meicirculaire volgt de afrekening. Gemeenten hebben over 2022 iets meer gedeclareerd bij het BCF, waardoor de ruimte met € 3 miljoen is overschreden (effect Noordenveld: € -5.000. De afrekening over 2022 heeft ook structurele gevolgen. Voor de meerjarenbegroting 2024 mag de raming maximaal gelijk zijn aan de afrekening van 2022. De provinciaal toezichthouders gebruiken dit als richtlijn bij het beoordelen van de meerjarenbegroting 2024-2027. Wel adviseren de provinciaal toezichthouders om voorzichtig te zijn met het opnemen van een raming voor dit dekkingsmiddel (effect Noordenveld: € -13.000).

Integratie-uitkering Participatie

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt in de komende jaren als volgt.

Wijzigingen integratie-uitkeringen (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Participatie	177	171	172	163	142

Financiële samenvatting

In de onderstaande tabel zijn de verschillen opgenomen tussen de berekeningen van het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2023.

Financiële samenvatting (bedragen x € 1.000 en > 0 is een overschot)	2023	2024	2025	2026	2027
Bijstelling accres 2022: extra prijsbijstelling 2022	206	206	205	192	185
Accres (inclusief overige ontwikkelingen uitkeringsfactor) vanaf 2023	275	855	1.524	1.642	1.759
Nieuwe financieringssysteem vanaf 2026					1.612
Stelpost btw-compensatiefonds	-13	-13	-13	-13	-13
Uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen	-346	153	271	326	381
Taakmutaties	164	2.462	2.001	-20	-22

Decentralisatie-uitkeringen	-26	-155	-155	-155	-144
Integratie-uitkering Participatie	177	171	172	163	142
Belastingcapaciteit (WOZ-waarden)	110	-261	-368	-405	-442
Autonome ontwikkeling gemeentefonds tussen septembercirculaire 2022 en meicirculaire 2023	547	3.418	3.637	1.730	3.458
Wijzigingen in reserveringen decentralisatie-uitkeringen en taakmutaties	-53	52	57	58	28
Effect meicirculaire 2023 (zonder effect reserveringen en toevoeging aan hek sociaal domein)	494	3.470	3.694	1.788	3.486

484
485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521
522
523
524
525

4. Actuele financiële positie

In dit hoofdstuk treft u de actuele financiële positie van de gemeente aan, uiteengezet volgens de systematiek van de A3. Onderaan deze tabel zijn de berekende begrotingssaldi 2024 – 2027 te zien, voorafgaande aan de Programmabegroting 2024.

Financiële vooruitzichten 2024 - 2027					2024	2025	2026	2027	Eenmalige ruimte 2024
Structurele begrotingsruimte per 1 april 2023 - volgens meerjarenbegr. 2023					683	315	-68	1.975	
(Nog te verwachten) raadsbesluiten 2023 met effect op begrotingsruimte 2024 en verder									
Manege Roden					-11	-11	-11	-11	
Extra kapitaallasten nieuwbouw gemeentewerf en grondstoffencentrum					-34	-34	-34	-34	
1e Trimesterrapportage 2023 (vóór verdeling naar hek sociaal domein)					-1.531	-1.531	-1.531	-1.531	
Totaal (nog te verwachten) raadsbesluiten 2023 met effect op begrotingsruimte 2024 en verder					-1.576	-1.576	-1.576	-1.576	
Effect circulaire rijk - vóór verdeling middelen naar hek sociaal domein									
Septembercirculaire 2022					502	501	2.175	603	
Meicirculaire 2023					3.454	3.684	1.777	3.476	
Totaaleffect circulaire rijk					3.956	4.185	3.952	4.079	
Startsaldo Perspectiefnota 2024 - inclusief structurele effecten uit 2023					3.063	2.924	2.308	4.478	109
Voorstellen Perspectiefnota 2024 bedragen x € 1.000					2024	2025	2026	2027	Eenmalige ruimte
1. RUD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023					-232	-232	-232	-232	
2. VRD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023					-194	-194	-194	-194	
3. Huurverhoging bibliotheek Roden					-6	-6	-6	-6	
4. Recreatieschap Drenthe					-3	-3	-3	-3	
6. Uitbreiding begraafplaats Nieuw Roden					-20				
7. Rotonde Dwaziewegen (investering van € 125.000), jaarlijkse kapitaallasten					-9	-9	-9	-9	
9. Onderhoud Joodse begraafplaats Veenhuizen					-3	-3	-3	-3	
10. Voorbereidingsbudget Verkeersprojecten					-65				
11. Gebouwenbeheerplan					-258	-258	-258	-258	
12. BHV meerkosten					-10	-10	-10	-10	
14. Formatie preventiemedewerker					-28	-56	-56	-56	
21. Invoering Omgevingswet (eenmalig t/m 2027)					-280	-180	-90	-50	
21. Invoering Omgevingswet					-145	-145	-145	-145	
22. Nationaal Programma Landelijk Gebied					-99	-99	-99	-99	
23. Toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen (3 x jaarlijkse investering € 137.500 vanaf 2025)						-10	-19	-28	
24. GGD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023					-58	-58	-58	-58	
25. Uitvoering dorpsplannen					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
Totaal 'Voorstellen Perspectiefnota 2024 (3 O's)'					-1.410	-1.263	-1.182	-1.151	0
Saldo meerjarenbegroting 2023 jaarschijven 2024 - 2027 na B - 3 O's					1.653	1.661	1.126	3.327	109
Blok D - Overige voorstellen geen 3 O's Perspectiefnota 2024									
Overige voorstellen Perspectiefschets 2024					2024	2025	2026	2027	Eenmalige ruimte
18. Investerings Integraal Sportaccommodatieplan					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
19. Subsidiering voor sport, cultuur, recreatie en evenementen					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
20. Doorontwikkeling Museum Kinderwereld					-20	-20			
Totaal 'Overige voorstellen geen 3 O's'					-20	-20	0	0	0
Saldo meerjarenbegroting 2023 jaarschijven 2024 - 2027 na D - overige voorstellen					1.633	1.641	1.126	3.327	109
Blok H - Voorstellen ten laste van de tarieven									
5. Onderzoek stand van zaken Oeververdedigingswerken (tarief Riool)					-50				
Totaal 'Voorstellen ten laste van tarieven'					-50	0	0	0	
Blok J - Voorstellen ten laste van het hek sociaal domein									
17. Subsidie Stichting Roden Fit & Gezond					-40	-40	-40	-40	
Totaal 'Voorstellen ten laste van het hek rondom het sociaal domein'					-40	-40	-40	-40	
Saldo meerjarenbegroting 2023 jaarschijven 2024 - 2027 na J. Voorstellen t.l.v. het hek sociaal domein					1.593	1.601	1.086	3.287	

526

Toelichting op de voorstellen ten laste van reguliere begrotingsruimte

1. RUD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023 (€ 232.372 structureel)

In overeenstemming met de wet- en regelgeving draagt de RUD Drenthe namens de deelnemers zorg voor een schone, hele en veilige gemeente Noordenveld in de provincie Drenthe. Toekomstige generaties kunnen leven, recreëren, werken en verblijven in een groen en mooi Noordenveld. Duurzaamheid zit daarom in al ons denken en doen. De deelnemersbijdrage voor Noordenveld bedraagt op basis van de Ontwerpbegroting 2024 €1.051.112. Ten opzichte van 2023 betekent dit een extra verhoging van €232.372. De Ontwerpbegroting 2024 van de RUDD wordt begin september definitief vastgesteld en wordt onverkort opgenomen in de primitieve begroting van de gemeente Noordenveld.

2. VRD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023 (€ 194.000 structureel)

Noordenveld is een veilige en leefbare gemeente om op te groeien, te wonen, werken, recreëren en te verplaatsen. Veiligheid is een voorwaarde voor een leefbare samenleving. De veiligheidsbeleving verhoogt door het betrekken van inwoners bij hun eigen leefomgeving. Iedereen heeft een veilige huiselijke situatie. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheersen van risico's op het gebied van omgevingsveiligheid. De bijdrage van de lopende begroting 2023 voor de VRD is €1.661.762. Voor de begroting van 2024 vraagt de VRD €1.852.558. Dit is een stijging van €194.000.

3. Huurverhoging bibliotheek Roden (€ 5.604 structureel)

Vanwege verbouwing bibliotheek en uitbreiding functies wordt in 2023 de huur verhoogd met €467 per maand vanaf september (september tot en met december is 4 x 467= 1.868 extra huursubsidie nodig in 2023). Voor 2024 betekent dit op jaarbasis een verhoging van de huursubsidie met een bedrag van € 5.604.

4. Recreatieschap Drenthe (€ 3.335 structureel)

Aan de gemeente Noordenveld wordt voor 2024 een bijdrage gevraagd van € 84.371 ten opzichte van €81.036 in 2023. In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van een prijsindex van 3 %. Ook bij het stimuleringsfonds is uitgegaan van een stijging van de bedragen ten opzichte van 2023. Voor de begroting 2023 zijn de overnachtingen van 2020 als basis genomen. In verband met covid-19 waren deze lager dan gebruikelijk, daarom is voor bedragen van 2024-2026 een hogere inschatting gemaakt.

6. Uitbreiding begraafplaats Nieuw Roden (€ 20.000 eenmalig)

I.v.m. een beperkt aantal nog uit te geven graven moet de begraafplaats Nieuw Roden (in de noordoosthoek) uitgebreid worden. Voor realisatie dient een bosstrook "begraafklaar" gemaakt te worden. Hiervoor wordt een ontwerp gemaakt en zo nodig archeologisch en/of flora en fauna onderzoek gedaan. Direct aanwonenden aan de oostzijde van de begraafplaats worden betrokken in de planvorming.

7. Ronde Dwaziewegen (investering € 125.000, kapitaallast € 8.750)

De provincie Drenthe zal op de kruising Dwaziewegen-N372 een rotonde realiseren. Hiervoor is een gemeentelijke bijdrage afgesproken. Het bedrag van € 125.000 is gebaseerd op een inschatting van het moment dat de motie in februari 2021 werd aangenomen.

9. Onderhoud Joodse begraafplaats Veenhuizen (€ 3.000 structureel)

Voor de Joodse begraafplaats in Veenhuizen worden plannen gemaakt voor het opknappen. Dit vraagt om jaarlijks extra onderhoudskosten van € 3.000. We beheren en onderhouden de begraafplaats op basisniveau.

10. Voorbereidingsbudget Verkeersprojecten (€ 65.000 eenmalig)

Het budget is bedoeld om de voorbereiding van verkeersprojecten zoals de benodigde onderzoeken uit te laten voeren om tot een breed gedragen definitief ontwerp (DO) te komen. Aan de hand van een DO volgt een raming wat leidt tot besluitvorming en een kredietaanvraag. Hierin kunnen de gemaakte voorbereidingskosten verrekend worden waardoor dit eenmalige budget niet uitput.

11. Gebouwenbeheerplan (€ 258.130 structureel)

We beheren en onderhouden de gebouwen op basisniveau. Het budget bedraagt € 631.000 op jaarbasis. Dit is € 258.130 meer dan in 2023 in de begroting is opgenomen.

12. BHV meerkosten (€ 10.000 structureel)

De kosten van BHV nemen toe. De meerkosten hebben te maken van de kosten van de licenties voor de nieuwe BHV app. Daarnaast zijn er meerkosten omdat er meer BHV'ers nodig zijn om de bezetting rond te krijgen in verband met het nieuwe flexwerken.

14. Formatie preventiemedewerker (€ 56.300 structureel, in 2024 de helft: € 28.150)

Om te voldoen aan wetgeving rondom RI&E is halverwege 2022 een preventiemedewerker aangetrokken voor 24 uur voor de periode van 2 jaar. Halverwege 2024 loopt het incidentele budget af en is structureel budget nodig om uitvoering te blijven geven aan deze werkzaamheden. Uitvoering geven aan deze wetgeving is structureel werk en wettelijk vereist.

21. Invoering Omgevingswet (eenmalig t/m 2027 € 280.000 (afbouwend), € 145.000 structureel)

De komende vier jaren wordt verder gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet in een aantal fases met voorgeschreven instrumenten. Doel is om tussen 2024-2027 een definitieve omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsprogramma's te hebben waarmee je voldoet aan de wettelijke vereisten uit de Omgevingswet. Bij het ontwikkelen en opstellen van de omgevingsvisies, omgevingsplan en omgevingsprogramma's moet actief gewerkt worden met nieuwe (online) participatie instrumenten, middelen en platforms. Nieuwe werkwijzen en -processen (Vergunningen, Toezicht & Handhaving, WKB en beleidsvorming) moeten verder geïmplementeerd en geborgd worden.

Binnen de huidige formatie en project is voor 2024-2027 niet voorzien in het begeleiden en uitwerken van de verschillende wettelijke verplichte visies en plannen vanuit de Omgevingswet. Laat staan het ontstaan van nieuwe functies, de wijziging van bestaande taken en rollen en de verschuiving/frictie die dit met zich meebrengt. Allemaal (structurele) kosten waar nu niet in is voorzien. Concreet gaat het dan om het aansturen en begeleiding van de doorvoering van de Omgevingswet, opstellen/begeleiden van de nieuwe omgevingsvisie, het omgevingsplan, leidraad initiatiefnemersparticipatie, de participatie-nota en nog nader uit te werken omgevingsprogramma's. Deze producten moeten in verschillende fases tot en met 2026 worden uitgewerkt, vastgesteld en uitgevoerd. Voor 1 januari 2024 is inzet van het projectteam invoering Omgevingswet vooral gericht op een juiste begeleiding van de invoering zelf en coördineren/aansturen van nieuw op te stellen beleid. In 2024 is het programma vooral gericht op het door ontwikkelen van de lijnorganisatie in het uitvoeren van de nieuwe wettelijke instrumenten, nieuw (strategisch) beleid en werkwijzen. Ook is de huidige formatie niet ingericht en uitgerust om de nieuwe

werkprocessen en werkwijzen te implementeren en uit te voeren. Hiervoor is de nodige ondersteuning en begeleiding voor nodig.

22. Nationaal Programma Landelijk Gebied (€ 99.300 structureel)

Vanuit het Rijk is in 2023 een nationaal programma landelijk gebied (NPLG) ingesteld. Het biedt kaders om gebiedsprogramma's op te stellen. De vraagstukken die daarin worden benoemd op het gebied van water, natuur, stikstof, landbouw, bodem en klimaat worden steeds urgenter en brengen onzekerheden met zich mee. De provincie maakt een provinciaal programma landelijk gebied en daar komen maatregelen uit voort voor de gemeente. Het vergt extra inzet van de gemeente om hierop te anticiperen, de kansen te benutten maar ook zelf aan zet te blijven en de lokale regie te blijven voeren.

23. Toegankelijkheid gemeentelijke gebouwen (3 x jaarlijkse investering € 137.500 vanaf 2025, kapitaallast elk startjaar € 10.000)

In de afgelopen jaren hebben wij kennis en ervaring opgedaan met het toegankelijk maken van gemeentelijke gebouwen. Destijds is op basis van de toen bekende informatie voor eigen gebouwen een ruwe inschatting gemaakt van kosten à € 137.500 per jaar. We zitten nu op de helft voor wat betreft het toegankelijk maken van de eigen gebouwen. In de uitvoeringsagenda welke volgt staat voor 2024 in ieder geval opnieuw een aantal hoofdentrees, nooduitgangen, een lift, mindervalidentoiletten en trappen gepland voor aanpassingen en/of worden deze nieuw opgeleverd. Hierbij volgen wij het tempo van de besturen/de gebruikers op deze locaties en wat intern lukt. Voor 2024 is er al dekking, voor 2025 t/m 2027 totaal over 3 jaar € 412.500, per jaarschijf € 137.500 (dit is exclusief het toegankelijk maken van het gemeentehuis).

24. GGD verhoging ten opzichte van bijdrage 2023 (€ 58.020 structureel)

De bijdrage van de lopende begroting 2023 voor de GGD is € 1.288.213. Voor de begroting van 2024 vraagt de GGD € 1.346.233. Dit is een stijging van € 58.020.

25. Uitvoering dorpsplannen (p.m.)

Wanneer er concrete uitvoeringsplannen zijn, kan er een inschatting gemaakt worden van de bedragen die hiervoor benodigd zijn.

Toelichting op de voorstellen 'geen 3 O's' ten laste van reguliere begrotingsruimte

18. Investerings Integraal Sportaccommodatieplan (p.m.)

Wij willen toekomstbestendige sportverenigingen en sportaccommodaties, de gezondheid van mensen verbeteren en de sociale binding en leefbaarheid versterken. Ook willen we duurzame binnen- en buitensportverenigingen die voor iedereen toegankelijk en beschikbaar zijn en dichtbij zijn. Tot slot willen we met ons preventieve gezondheidsbeleid meer mensen (meer) in beweging brengen. Sportaccommodaties zijn belangrijk voor deze ambities. Samen met sportverenigingen en stichtingen investeren in sportaccommodaties die:

- Aan de (toekomstige) sport- en beweegbehoefte voldoen.
- Mensen (blijven) uitdagen om te sporten en bewegen.
- Toegankelijk en bereikbaar zijn voor iedereen.
- Duurzaam zijn.

In 2024 of nog in 2023 doen we aparte voorstellen over plannen van Voetbalvereniging GOMOS, Norger Tennisvereniging / Survival Norg en Motorsportvrienden Noordenveld. Verder doen we onderzoek naar samenvoeging van plannen van VV Roden, Groningen

Atletiek, IJsclub Roden en Postduivenvereniging De snelle thuiskomst. Tot slot worden het plan van Mixed Hockeyclub Roden om de verhuizen naar de Beukenhoflocatie en een verplaatsing van Voetbalvereniging ONR meegenomen in de verkenningen voor Roden-Zuid. We komen nog met aparte voorstellen over de investeringen als de plannen klaar voor uitvoering zijn.

19. Subsidiëring voor sport, cultuur, recreatie en evenementen (p.m.)

We bezinnen ons op een manier waarop we met één budget ondersteuning kunnen bieden aan allerlei activiteiten op het gebied van sport, cultuur, recreatie en evenementen.

20. Doorontwikkeling Museum Kinderwereld (€ 20.000 eenmalig voor 2024 en 2025)

Maatschappelijke voorzieningen waaronder culturele voorzieningen zoals musea houden we in stand en zijn toekomstbestendig en voor iedereen toegankelijk en beschikbaar. Ze bieden ruimte voor ontmoeting, ontspanning en ontwikkeling. Museum Kinderwereld in de komende twee jaar te ondersteunen met innovatie en doorontwikkeling van de presentatie. Dit is conform het onderzoeksrapport van Buro Edzes waar de gemeenteraad op 11 juli 2019 mee ingestemd heeft. Dit eerst voor twee jaar te doen tot aan het einde van de uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Museum Kinderwereld. Het gaat hier om bestaand beleid wat beschreven staat in de uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Museum Kinderwereld waarvan destijds niet alles op geld gezet is. Dit in tegenstelling tot dezelfde uitvoeringsovereenkomst met Mensinge 2022-2025. Vandaar nu deze aanvraag. In 2024 vinden de voorbereidingen plaats voor de nieuwe vaste tentoonstellingpresentatie waarvan de wens is deze in 2025 te realiseren.

Toelichting op het voorstel ten laste van een tarief

5. Onderzoek stand van zaken Oeververdedigingswerken (€ 50.000 eenmalig) tarief Riool

We doen onderzoek naar de stand van zaken van de gemeentelijke oeververdedigingswerken. We maken op basis hiervan een meerjaren beheer- en onderhoudsplanung. De kosten van een dergelijk onderzoek bedragen € 50.000. De dekking kan plaatsvinden uit de voorziening riool.

Toelichting op de/het voorstel(len) ten laste van het hek sociaal domein

17. Subsidie Stichting Roden Fit & Gezond (€ 40.000 structureel)

Roden Fit & Gezond is een stichting die de gezondheid van alle inwoners verbetert, contacten tussen mensen stimuleert en de leefbaarheid van wijken vergroot. Dat doet de stichting bijvoorbeeld door organisatie en ondersteuning van activiteiten / evenementen en opzetten van samenwerkingsverbanden / netwerken. Elk half jaar krijgen we een verslag over de uitgevoerde activiteiten en (financiële) resultaten van de activiteiten. Ook evalueert en monitort de stichting de activiteiten. Tot slot maakt de stichting afspraken met Stichting Peize in Beweging, Stichting Beweegdorp Norg en Welzijn in Noordenveld over de taakverdeling tussen de drie stichtingen en sportcoaches. Stichting Roden Fit & Gezond structureel subsidiëren met € 40.000 per jaar en de subsidie jaarlijks indexeren met het percentage in de Financiële Kaderbrief. Zie collegebesluit Z212886.

719 **Stand van zaken reserves per 1 juni 2023**

720

Algemene reserve				
Stand 1 juni 2023 (vrij beschikbaar)	2024	2025	2026	2027
Begrote jaarlijkse dotatie aan eigen vermogen tot en met 2025	4.798	6.360	10.210	10.210
Opbouwen buffer i.v.m. nieuwe financieringssystematiek rijk vanaf 2026 - dotatie aan algemene reserve	275	275		
Opbouwen buffer uit accres gemeentefonds 2024 en 2025 (stand meicirculaire 2022) - dotatie aan algemene reserve	500	2.500		
	787	1.075		
Stand begroting 2024	6.360	10.210	10.210	10.210
Benodigd voor afdekken risico's	-2.290	-2.290	-2.290	-2.290
Beschikbaar	4.070	7.920	7.920	7.920
Streefbedrag algemene reserve	5.600	5.600	5.600	5.600
Verschil ten opzichte van streefbedrag algemene reserve	760	4.610	4.610	4.610
Reserve sociaal domein				
Stand 1 juni 2023 (vrij beschikbaar)	2024	2025	2026	2027
Begrote dotatie resultaat in startsaldo 2024	9.062	9.062	9.062	9.062
Stand begroting 2024	9.062	9.062	9.062	9.062
Benodigd voor afdekken risico's	-225	-225	-225	-225
Beschikbaar	8.837	8.837	8.837	8.837
Reserve grondexploitatie				
Stand 1 juni 2023 (vrij beschikbaar)	2024	2025	2026	2027
Jaarlijkse onttrekking vennootschapsbelasting	1.921	1.881	1.841	1.801
Stand begroting 2024	1.881	1.841	1.801	1.761
Benodigd voor afdekken risico's	-1.468	-1.468	-1.468	-1.468
Beschikbaar	413	373	333	293

721

722

723 Onder voorbehoud van goedkeuring rekening 2022 door de accountant

724

5. Kaders Programmabegroting 2024

Inleiding

In de “Financiële verordening gemeente Noordenveld 2018” is in artikel 4 opgenomen dat voor 1 juni aan de raad een perspectiefnota wordt aangeboden met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de programmabegroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. In casu de programmabegroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025 tot en met 2027. In dit voorstel zijn de richtlijnen en uitgangspunten als kaders opgenomen met een technisch administratief karakter. De richtlijnen en uitgangspunten zijn mede gebaseerd op de Macro Economische Verkenning 2023 (verschenen september 2022) van het Centraal Planbureau evenals het Centraal Economisch Plan 2023 (verschenen 9 maart 2023) van het Centraal Planbureau.

Loon en prijsstijgingen

De werkgeverslasten bestaan voornamelijk uit de personele uitgaven in het kader van CAO afspraken en premiestijging ABP c.a.

Werkgeverslasten: Cao effecten voor 2023 en 2024

Werkgevers en vakbonden hebben een akkoord over de nieuwe cao's voor de gemeentelijke sector. Het akkoord geldt voor 1 jaar, van 2 januari tot 1 januari 2024. Met deze cao zijn afspraken gemaakt voor 2023 en 2024.

Het akkoord bevat onder andere afspraken over:

1. De loonontwikkeling
2. Vergoeding hybride werken
3. Verlof en vitaliteit:
 - o De extra vakantiedag en Bevrijdingsdag
 - o De uitbreiding van de mogelijkheid om vakantie-uren te kopen
 - o RVU
4. Bovenwettelijke sociale zekerheid:
 - o Loondoorbetaling bij arbeidsongeschiktheid
 - o Het 'derde ziektejaar'
 - o Bijdrage aan de arbeidsongeschiktheidsverzekering
5. Ouderschapsverlof en onbetaald ouderschapsverlof
 - o Nieuwe regels betaald ouderschapsverlof
 - o Nieuwe regels onbetaald Wazo-verlof
 - o Nieuwe regels onbetaald verlof

Voor de kaders van de begroting zijn voornamelijk de loonontwikkeling, alsmede de overige werkgeverslasten van belang

Loonontwikkeling 2023 en 2024

Op basis van de vastgestelde CAO stijgen de salarissen met eerst € 240 en daarna met 2%. Er was ruimte voor ongeveer 3% salarisstijging. Zowel de nominale verhoging van € 240 als de procentuele verhoging van 2% over het salaris inclusief nominale verhoging gaan in per 2 januari 2023. Binnen de begroting opvangen was grotendeels gelukt, als een deel van de verhoging in de loop van het jaar was ingegaan. Dat is nu niet het geval. Voor de begroting van 2023 hebben we een extra bedrag van € 1.157.700 nodig. Dat is 4,71% ten opzichte van de hele begroting. Dit zal via de 1^e trimester 2023 aan de raad worden voorgelegd via een begrotingswijziging. Deze toename werkt structureel door in de begroting 2024 en de

meerjarenraming 2025 tot en met 2027. Daarnaast voorzien wij een stijging in 2024 van 1% loonsomstijging (na aanpassing salarissen per 2 januari 2023) op basis van een nieuwe CAO vanaf 1 januari 2024. Ondanks een relatief hoge inflatie en inflatieverwachtingen (zie hierna), verwacht het CPB een beperkte loongroei.

Werkgeverslasten: Premie stijging ABP c.a.

De dekkingsgraad is een graadmeter voor de financiële gezondheid van een pensioenfonds. De dekkingsgraad geeft aan of een fonds voldoende geld in kas heeft om aan zijn verplichtingen te voldoen. Met andere woorden: of het in staat is de pensioenen uit te keren. Niet alleen aan huidige, maar ook aan toekomstige gepensioneerden. De dekkingsgraad wordt uitgedrukt in een percentage. Het ABP heeft momenteel een dekkingsgraad van 114,1% (28 februari 2023). Dit is een geringe daling t.o.v. vorig jaar (ruim 117%). In de begroting 2024 is daarom een premiestijging voorzien van 1,0%.

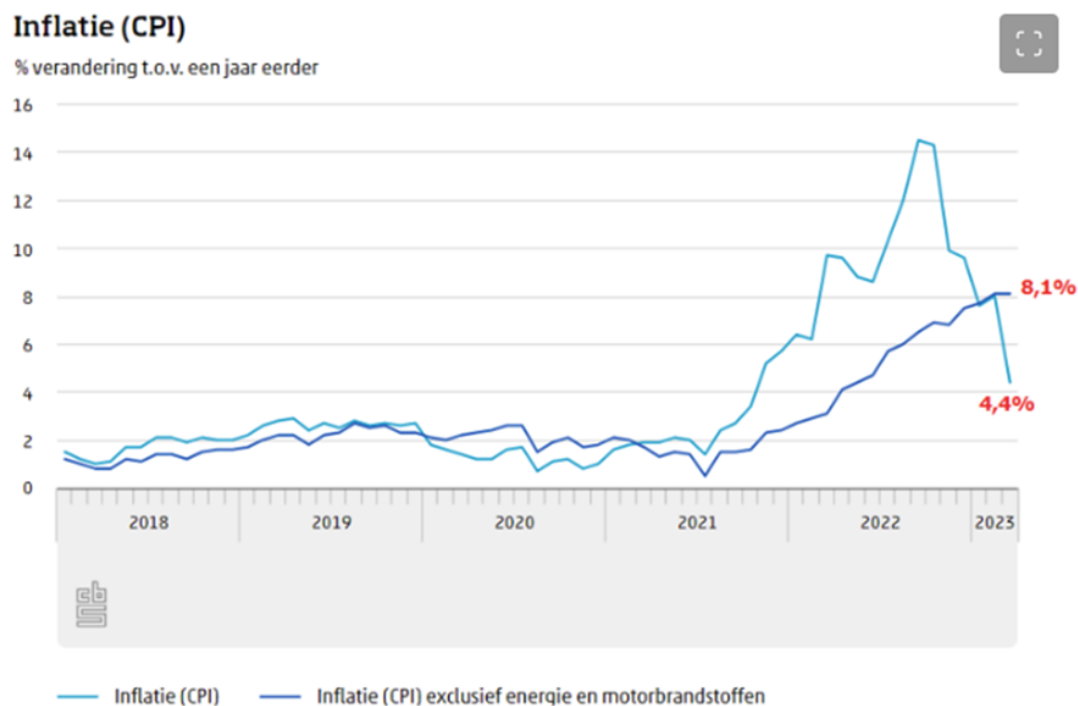
Resumé werkgeverslasten

Dit betekent voor de raming 2024 en de meerjarenraming 2025 tot en met 2027, ten opzichte van de herziene raming 2023, een stijging van de geraamde werkgeverslasten van 2,0%.

RVU

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2024 deelnemen aan de RVU als zij voldoen aan de wettelijke en fiscale voorwaarden. De duur van de RVU is maximaal twee jaar. De kosten van het uitvoeren van deze (voor de gemeente verplichte) regeling is afhankelijk van het aantal deelnemers en is van te voren niet in te schatten. In de 1e trimester 2024 zullen wij hierop terugkomen.

Prijscompensatie



Na een recordhoogte van ruim 14% in 2022 daalt de inflatie sterk in de komende jaren. Dit komt vooral doordat de energieprijzen niet verder oplopen en door het prijsplafond van de

overheid. De inflatie wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering van consumenten-
prijzen. Consumentengoederen en -diensten waren in de maand maart 2023 4,4 procent
duurder dan een jaar eerder. De inflatie neemt door de lagere energieprijzen snel af, maar
de kerninflatie stijgt nog en zal pas in 2024 afzwakken. De groothandelsprijzen voor energie
zijn de laatste maanden sterk gedaald. Dit werkt met enige vertraging door op de
consumentenprijs voor energie, ook die nadert inmiddels het niveau van het prijsplafond.
Maar de inflatie heeft zich inmiddels verbreed, eerst stegen de voedselprijzen en de prijzen
van andere goederen, en nu ook de prijzen van diensten. De kerninflatie ligt met 6,7% in
februari historisch hoog. De totale inflatie (consumentenprijsindex) bedraagt naar
verwachting 3% in 2023 (inclusief neerwaarts effect van 1%-punt door het prijsplafond) en
3,1% in 2024.

Vandaar dat wij voorstellen de kostenstijging over prijsgevoelige uitgaven ten behoeve van
de begroting 2024 alsmede de meerjarenraming 2025 tot en met 2027 te bepalen op 3,0%.
Mocht het zo zijn dat door actuele ontwikkelingen een bijstelling van deze percentages
noodzakelijk is dan komen wij bij de behandeling van de begroting 2024 hierop terug.

Subsidies en bijdragen

Subsidies en bijdragen aan derden worden jaarlijks geraamd op basis van bestaande
subsidies met een prijsindex van 3,0%. Voor de gesubsidieerde instellingen kan daar waar
sprake is van het onderdeel looncomponent en voor zover er al geen afzonderlijke
individuele afspraken zijn gemaakt worden uitgegaan van bindende cao-afspraken.

Huren en pachten

De huren en pachten worden (indien van toepassing) in 2024 verhoogd met 3,0%.

Tarieven sportaccommodaties c.a.

Uitgangspunt is een trendmatige verhoging van 3,0%. Op basis van marktwerking kan de
manager afdeling sport en accommodaties een afwijkend percentage hanteren na
accordering door het college.

Raming aantal inwoners en woonruimten

Het aantal inwoners en woonruimten wordt geraamd aan de hand van de laatst bekende
gegevens en aangepast aan autonome ontwikkelingen. Deze ramingen zullen integraal
worden gebruikt in de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 (bijvoorbeeld
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds et cetera)

Raming inwoners per 1 januari:

2023	2024	2025	2026	2027
31.600	31.680	31.760	31.840	31.920

Raming woningen per 1 januari:

2023	2024	2025	2026	2027
14.755	14.915	15.080	15.250	15.400

Belastingen rechten en heffingen

Onderstaand overzicht is gebaseerd op eerder door de raad genomen besluiten. In het
hierna volgende overzicht worden per belastingsoort de uitgangspunten aangegeven.

<u>Belastingsoort</u>	<u>Uitgangspunten voor 2024</u>
a. OZB	Uitgangspunt is een netto toename van de opbrengsten met 3,0%.
b. Reinigingsheffing	Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de tarieven gebaseerd.
c. Rioolheffing	Tarieven bepalen op basis van GRP. Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de tarieven gebaseerd.
d. Toeristenbelasting	De gemeenteraad heeft op 20 juni 2018 besloten de pilot toeristenbelasting een structureel vervolg te geven waarbij onder meer is besloten kinderen tot en met 12 jaar vrij te stellen voor toeristenbelasting. Voor 2024 hanteren we dezelfde tarieven als voor 2023.
e. Marktgeld (Peize)	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
f. Lijkbezorgingsrechten	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
g. Forensenbelasting	Jaarlijkse verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%.
h. Leges	Een algemeen uitgangspunt: een verhoging met het verwachte inflatiepercentage van 3,0%. NB: Ten aanzien van de leges kan niet zonder meer in alle gevallen een verhoging plaatsvinden, als gevolg van externe regelgeving (leges rijbewijzen en dergelijke)
i. BIZ (Bedrijfs-investeringszones)	We hebben in onze gemeente momenteel twee BIZ heffingen, een voor het centrum van Roden en een voor de bedrijventerreinen Roden en Peize. In een BI-zone leggen ondernemers via een gezamenlijke bijdrage (bestemmingsheffing) middelen op tafel voor activiteiten die de economische ontwikkelingen van een BI-zone versterken. Deze zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid of de ruimtelijke kwaliteit in de BI-zone. Deze zijn aanvullend op de taken die de gemeente uitvoert. De positieve uitkomst van de draagvlakmeting in 2019 heeft geleid tot een nieuwe vijfjaarlijkse periode van 2020 tot en met 2024 waarin de BIZ bijdrage van kracht is. De tarieven blijven gedurende deze periode gelijk.